

היינט 10 זייטען.

אדרעס פון „ראדאמער קעלצער לעבן”

אין ראדאם
Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben”
Radom, Szwarlikowska 20.

אין קעלץ.
Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben”
Kielce, Staro-Warszawska 34.

אנאנסען פרייז:

אין מילימעטער שורה: פאר'ן טעקסט 20 גר.
אין 40
נאכ'ן 18

8-go stycznia 1926 roku

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז די רעדאקציע געט פערזאנלעך אנטווארטלעך

ראדאם פרייטאג כ"ב סבת תרפ"ו

יעדע ווירטין דארף וויסען,
אז די מאשט צו פאדלאגעס.
„JAŚNIEJ SŁOŃCA”
פערטערט איל-פארב, פארבט ווייטע פאדלאגעס אין פערלויף פון א שעה אויף די פארבען.
מאכאניאווע און טינקעל אויזשעכאווע פרויבט און איהר וועט זיך איבערצייגען פערקויף אין אלע סקלאד-אפסטעשנעס, זיך און פארב געשעפטען.
Fabryka przetworów techno chemicznych
„MARY” Warszawa, Dzielna 48, tel. 286-51.

טעאטער „ראדאמאיטאשטש” ראדאם
פאר-איניטע טויזנט פון ירושלים ארטיסטען-פעראייין אין ווארשא מיטן אנטווייל פרויען: ביאלקאוויטש, לובארטאווסקא, צאהם, אידא רזעצווייג, ספילמאן. בענער: ביאלקאוויטש, בלאס, ווינער, ווינבערג, פעלד, קליינבר, שטיין א. א. פרייטיג דעם 8-טן ד. ח. 8,30 אונטער ווערט גע- שפילט די בעליבטע קאמישע אפערעטקע מיט 15 נומ. געזאנג אין 3 אקטען
פאר-מיינער ענדליך איז ער געקומען צו מליהען. פאר-מיינער שבת דעם 9-טן ד. ח. 8,30 אונטער ווערט געשפילט צום ערשטן מאל דער לעצטער זלאנער פון נאכד אייראפא די פרעהליכע אפערעטקע מיט 12 נומ. געזאנג אין 4 אקטען
דעם 10-טן ד. ח. 8,30 אונטער ווערט געשפילט די בעליבטע אפערעטקע אין 4 אקטען פון קלמיס
דאס יונגע ווייבעל
מייסטער דעם 13-טן ד. ח. 8,30 אונטער פון 60 גר. ביו 2 זל. ווערט געשפילט גאר איין מאל די בעליבטע טעקע אין 4 אקטען פון זלאטארעווסקי
געלד, לייזע, שאנדע
צום שלום הערט געגעבן א קאנצערט טעקע, אויסגעבירט דורכן זאלעס-מייסטער ח' קליינער בילעטען ביו 11 פריה און אין קאסע פון טאטער.
אין פראנק: (1) דער טינער (2) היינטיגע מיינלעך (3) גאסן-קינדער.

BANK KUPIECKI w RADOMIU
Spółdz. z ogr. odp.
plac 3-go maja 5 telef. № 14
Załatwia punktualnie wszelkie operacje bankowe, przyjmuje dokumenty inkasowe do wszelkich miejscowości—za minimalną prowizję. Zainkasowane pieniądze wypłaca w dniu wpływu.

Wyrazy głębokiego współczucia z powodu przedwczesnej śmierci b. p.
HILAREGO ZALCBERGA
przesyła rodzinie
Z. Finkielsztein.

Rodzinie **ZALCBERGÓW**
z powodu przedwczesnej śmierci brata
H I L A R E G O
szczerze współczucie wyrażają
Lichtenszteinowie.

Z. K. S. „HASMONEA” w Radomiu.
Urządza w sobotę dnia 16 Stycznia 1926 roku w SALACH HOTELU EUROPEJSKIEGO (dawniej Miraż).
WIECZORNICĘ TANECZNĄ
na którą ma zaszczyt prosić w. p. **ZARZĄD.**
Początek o godz. 9 wiecz. Wstęp tylko za zaproszeniami.

Niniejszym podaję do wiadomości, Sz. Publiczności m. Radomia, że po kilkolstniej praktyce otworzyłem
GABINET LEKARSKO-DENTYSTYCZNY
w Radomiu Rynek № 17
i przyjmuje pacjentów od godz. 9—2 i od 4—7
Ceny przystępne. **SZ. BAKOWEN.**

Z. T. G. S. „BAKKOCHBA” w Radomiu.
Urządza w sobotę dnia 9 Stycznia 1926 roku w SALACH HOTELU EUROPEJSKIEGO (dawniej Miraż).
WIECZORNICĘ TANECZNĄ
na którą ma zaszczyt prosić w. p. **ZARZĄD.**
Początek o godz. 9 wiecz. Wstęp tylko za zaproszeniami.

רעדאמער לאנד'ס מאנשאפט אין אמעריקע

— דער מאנט אייד!

פון טאג צו טאג, ליינענדיג די א-
מריקאנער בלעטער, געפינען מיר
דארטען א שפאר ביסלע דעלעגאציעס,
וועלכע זוכען צו געפונען מיטלען ווער
פאר'ן כלל יודען, ווער פאר איינצעל-
נע „קבוצים“ שטעדט און שטעטלעך.
און עס רופען זיך אפ אויף די כלל-
העברות'ן—דער כלל, אויף די שוועד-
נויטען — די לאנדסמאנשאפטען. כולל-
באליסטאק — פאר ביאליסטאק, כולל-
בריסק — פאר בריסק און אזוי ווייטער.
ווארום צום שבת פון די אמאליגע
עמיגרנטען, היינטיגע איסט-סיידער
און אנדערע בעלי-בתים מוז געזאגט
ווערן, אז קיינער פון זיי האט נישט
און וויל נישט פארגעסען זיין פליכט
צו דעם „מקום שיבת משיח“.
לעביר איבערגעגעבן צום עיקר.
דאדאס א גרויסער-יודישער קבוץ,
פארמאגט אוראי און פערשידערע
שטעט אין אמעריקא א אנגעזעהענע
צאל מענשען, וועלכע גאט האט גע-
האלפן און מיט זייער פלייס און
ענערגיע האבען זיי זיך ערווארבעט א
פעסטען מאטעריעלען באדען אונטער
די פיס. מיר האבען זאגאר געהערט,
אז אין ניו-יארק עקזיסטירט א ראדא-
מער לאנדסמאנשאפט. אט צו דער
ראדאמער סביבה וואלט זיך וועלען
אדרעסירן אייניגע פראגען: 1) איז עס
הילף אזוי ארום האבען מיר היינט
האבען זיך אזוי אפגעפרעמדט פון זיי-
ער געבורט-שטאדט, אז זיי האבען
איצט גאר קיין אינטערעס נישט מעהר
פאר איהרע נויטען און בעזונדערע
שלעק-מורעניותן, וואס ס'קומט אויס
איבערלעבען אין די לעצטע קריזיס
יאהרען די אלע שטאדט-אנטשטאלטען
און אינסטיטוציעס, פאר וועלכע פיעל
פון זיי האבען נאך געוויס עליין גע-
קעמפט און געבויט? 2) אויב יא! ס'זאגט
וואס דארפן מיר טון כדי צו דערווא-
רעמען די „אלטע ליבע“, וואס איז
אפגעקילט געווארען צו דערנעהנטע-
רען די הערצער פון אונזערע אויסגע-
וואנדערטע ברידער צו זייער מוטער-
שטאדט? 3) צו מוזען מיר נאכטוהן
אנדערע שטעט, לעגען הוצאות און
שיקען דעלעגאציעס, מיט וועלכע איהר
זענט זאט, אדער עס איז שוין גענוג
דער „יודי-בריוועל“ אליין?
די פראגען דערמאנען אונז די א-
פראגען פון די יודישע דעפוטאטען
אין פוילישען סיים, וואו זיי בעקומען
צו אפט געגאטיווע תשובות, — דער
לענד איז אבער צו גרויס און די
נויט איז צו מוראדיג, אז איהר,
מעהר גליקליכע, זאלט וועלען אינגא-
רירען לגמרי אונזער וועהגעשריי.

פון טאג צו טאג, ליינענדיג די א-
מריקאנער בלעטער, געפינען מיר
דארטען א שפאר ביסלע דעלעגאציעס,
וועלכע זוכען צו געפונען מיטלען ווער
פאר'ן כלל יודען, ווער פאר איינצעל-
נע „קבוצים“ שטעדט און שטעטלעך.
און עס רופען זיך אפ אויף די כלל-
העברות'ן—דער כלל, אויף די שוועד-
נויטען — די לאנדסמאנשאפטען. כולל-
באליסטאק — פאר ביאליסטאק, כולל-
בריסק — פאר בריסק און אזוי ווייטער.
ווארום צום שבת פון די אמאליגע
עמיגרנטען, היינטיגע איסט-סיידער
און אנדערע בעלי-בתים מוז געזאגט
ווערן, אז קיינער פון זיי האט נישט
און וויל נישט פארגעסען זיין פליכט
צו דעם „מקום שיבת משיח“.
לעביר איבערגעגעבן צום עיקר.
דאדאס א גרויסער-יודישער קבוץ,
פארמאגט אוראי און פערשידערע
שטעט אין אמעריקא א אנגעזעהענע
צאל מענשען, וועלכע גאט האט גע-
האלפן און מיט זייער פלייס און
ענערגיע האבען זיי זיך ערווארבעט א
פעסטען מאטעריעלען באדען אונטער
די פיס. מיר האבען זאגאר געהערט,
אז אין ניו-יארק עקזיסטירט א ראדא-
מער לאנדסמאנשאפט. אט צו דער
ראדאמער סביבה וואלט זיך וועלען
אדרעסירן אייניגע פראגען: 1) איז עס

י. מ. שויכעטוואהן.

אויב אזוי איז עפס אנדערש, איז מענדעלי ווייכער געווארען און
גערעדט ווייטער. די פער'חתמ'עטע סחורה איז דאס, מיסטער פיליפ, ווי
כ. ר'ע פרישע סחורה.

און ער האט ארויפגעלעגט זיינע ביידע גראבע הענד אויף
סארא'ס און ליוא'ס קעפ, וועלכע האבען א שוידער געטוהן אונ-
טער זיינע פינגער.

— יא, מיסטער פיליפ, פאר זיי מוז מען נעמען א גוטען פרייז און
מען טאר זיי נישט פערסרייערען, איהר הערט, מיסטער פיליפ?
— און זיי וואס זענען? — האט מיסטער פיליפ געוויזן מיט דער
האנד אויף די איבעריגע מיידלעך.

— יענע זענען נישט אזוי.

— וואס זענען זיי? זאג. ביי אונז געהט אין אג'אפענער שפראך און
איך מוז עס וויסען פאר אונזערע קליענטען.

— דאס איז איך פיינע סחורה, נאך צווייטער סארט, איהר פערשטעהט
שוין איצט, מיסטער פיליפ? האט מענדעלי א שמייכלדיגער געזאגט.

— ס'איז איך גוט, ווער זאגט דען, דאס וועט זיין א סחורה פאר די
אינדיאנער, האט פיליפ אויסגע'השבוט'ט.

די קארטען זענען אויפגעדעקט געווארען און ס'האט מיט ליוא האבען
שוין קלאר דערזעהן, וואס מען וויל מיט זיי מאכען און ביידע האבען זיך
געווארפען אויף מענדעלי'ן מיט א ביטער געוויין:

— מענדעלי, מענדעלי, דו גיהסט אינז פערקויפען דערבארעם דין
איבער אונז. נאך דעם ביזטו געקומען צו אונז אין פשיטלעק? האט אונז
פון אונזערע טאטע-מאמעס אוועקגעריסען און איצט ווילסטו אונז, יודישע
ריינע טעכטער פערקויפען צו ווילדע מענשען! —

א ין א פ ג ר ו ב ד

(א שפאנענדע געשיכטע פון היינטיגער צייט).

צווישען מענדעלי אדעסער מיט מיסטער פיליפ, דער גרעסטער ארגענ-
טנער פרויען-סחור איז ענטשטאנען א שטיקעל קאנפליקט, ביים פעהאנרלען
די אדעסער פיליפ'ן צו די אינדיאנער און דער שווארצער ראסע, די נע-
גערס. מיסטער פיליפ האט זיך געפיהלט מעשה גדול און זיך ערלויבט צו
גרינגשעצען מענדעלי'ן, מענדעלי האט דאס גוט דערפיהלט, ער האט זיך בע-
ליידיגט און אנגערופען צו מיסטער פיליפ:

— אבער מיסטער פיליפ, א ביסלע קארעקטער, וואס זשאנדזשעט איהר
צוויי איהר מיינט, אז כ'בין אייער שפיוועל-פוצער. איבער מיינע „עקסלעך“
בין איך בעל-הבית, געהערט?

מיסטער פיליפ'ס שפיץ נאך איז רויט געווארען אויף אונז הוצפה, האט
געוואלט דעם יונג ווייזען, וואס ער קען, נאך ער האט זיך אפגעהאלטען
דערפון, זעהענדיג, לויט מענדעלי'ס שארפען ארויסטריט, אז דעם ה' פוקס
שילדערונגען איבער מענדעלי'ן זענען ריכטיגע, איז ער בא'לר מילדער גע-
ווארען און זיך ענטשולדיגט:

— אבער ה' מענדעלי, דו ברויכסט זיך נישט בעליידיגען. ראשית מוז-
טו זיך צוגעוועהנען צו אונזער לשון; דא רעדט זיך שוין אזוי, נו מענדע-
לי זיי נישט ביזו און לעמען שוין מאכען א סוף מיט די אנדאנישע און
שווארצע אדונים

קאאפעראטיווע פאנק פאר האנדל און מלאכה אין ראדאם.

(צו די וואהלען אין דער יודישער קאאפעראטיווער באנק, פלאץ 3-טער מאי).

א אייגען פריוואט קרעטער.
אויסער דעם מוז געלייגט ווערען
גרויס געוויכט אויף דעם, אז דער ביז א
הער הערשענדיגער ביוראקראטישער הא-
ראקטער, אפילו מצד די אנגעשטעלטע
זאל גענצליך אפגעשאפען ווערען און
מ'זאל די מיטגלידער מיט מעהר העפ-
ליכקייט און עטיש-פרידעליכען גע-
פיהל בעהאנדלען.

דער גרויסער טהייל מיטגלידער פון
דער קרעדיט-קאאפעראטיוו, וועלכע גע-
הערען, אוב, צו די פשוט'סטע יודען
און ממלא זענען זיי פאסיווע, די
אח מיין דענה'ניקס - ברויך אונגעדינגט
זיך מעהר פערדינסטערען מיט די
וואהלען פון דער באנק.

עס איז געמאכט געווארען א שפאלט
אין דער חינושישער מויער, מיט וועל-
כע די קאסע איז געווען ארוםגע-
געלט. די פון פריהער בעשטימטע
וואהלען אין דער באנק, וואס זענען
איינגעטהיילט געווארען אין צוויי
מאהל - א דאנק דער אפאזיציע פון די
מעהר-דעמאקראטיש און אויפריכטיגע
מיטגלידער - זענען אבגעלעגט געווא-
רען. זיי וועלען פארקומען אין איין מאהל
און גלייכצייטיג און א פיל מעהר בעק-
וועמערען זעהל, וואו יעדער מיטגליד
וועט האבען די מעגליכקייט אויף
אלעס צו דעגלירען און מיטהעלפען
מיט זיין וועגל - פכראינערעסירונג
אויסוועהלען א געווינשענעם, ענט-
שפערענדיג און פערדינסטפולען ראט
און פערוואלטונג, וועמען ס'זאל זיין
נאכנט צום הארצען די אלגעמיינע
לאגע פון יעדען איינציגען מיטגליד
פון דער באנק.

פ. גינסבורג.

וואס, אין פארם פון צדקה, וואס מאכט
שפיל די מענטליכע נשמה און ער-
נידריקט זי.

גאנץ בעזונדער איז ווערט זיך
אפצושטעלען אויף דעם פאקט, נעמ-
ליך: אז דאס קליינע ביסעל קרעדיט,
וואס ווערט שוין יא, געגעבען די ווע-
ניגער בעמיטעלטע קלאסען, ווערט זיי
אין אומאנגענומענען פארם געגע-
בען, אז מען לאזט זיי נאכלויפען ווא-
כען און אפילו חדשים, און דערביי
אזוי נישט טאלערענט שראקטירט.

מען דארף פון דעסטוועגען נישט
מיינען, אז די מעהר בעמיטעלטערע
קלאס, זיי שט מען שוין אפ פולע זעק
מיט געלט, דאס נישט! אמת מען בע-
האנדעלט זיי אביסעל מעהר מילדערער
אבער נאך מיט לשון, מיט געלט, צו
דעם ברויך מען האבען בעזונדערע
זכותים, ווי געהערען צום ענען קרייז
פון וואהלענעבירענע און הויכגעשטעל-
טע „פני“.

די מיטגלידער דארפען דערוועג
זיך אריינשטירען, אז זיי זאלען קלויבען
רעפרעזענטאנטען, וועלכע אריינגעהע-
דיג אין באנק זאלען נישט קודם כל
האבען אין זין זייערע אייגענע אינ-
פערעסען, ווייל אנדערש ווערט דער
אמה'ער נויטפארפטיגער געשטעלט
אין דער לעצטער רייה. א חוק דעם
שאדענט עס דעם פרעסטיזש פון דער
באנק, ווייל עס ווערט בעטראכט אלס

צע יודישע געזעלשאפט, נישט אויס-
שליסענדיג אפילו די מעהר בעמיטעל-
טע קלאסען.

איבער דעם איז כל הפושט יר,
ה. יער עס פערלאנגט א קרעדיט
ווען צו איז א מיטגליד און שטעלט
פאר געהעריגע זשיראנטען, איז די
קאסע מחויב איהם ענטגעגענקומען,
זעלבסטפערשטענדליך, פערטיילענדיג
איהרע קרעדיטען פערהעלטניסמעסיג
צו דער צאהל פון איהרע מיטגלידער.
אבער א זעהר אונבערעכטיגע טאק-
טיק האט זיך שוין ווי איינגעפירט
און געווארען א טאג טעגליכע ערשיי-
נונג ביים קרעדיט-פערטיילען פון גע-
נענטען קרעדיט-קאאפעראטיוו, אז
גראד די מיטגלידער פון דעם רייכען
קלאס, וועלכער ברויך נאך, אייגענע
טליך כאלאדירט און געדולדעט ווערען,
צוליב דעם גרויסען הערשענדיגן געלט-
מאנעל, ווערט גראד פארוואנדלט
בעסערצונגט און בעקומט לייכטער און
פערהעלטניסמעסיג גרעסערע קרעדי-
טען, פאר די עקאנאמיש שוואכערע
און ארימערע קלאסען, פאר וועלכע
די קאסע איז אייגענטליך געשאפען
געווארען און פאר וועלכע די „יקא“
און „דזיאנט“ גיבען זייער שטיצע צי
קינסטרוקטיווערען זייער דואנירטען
מצב, בכדי זיי זאלען זיך קענען ער-
נערען מיט זייער פאמיליע און נישט
ברויכען אפומען לידי פתנת בשר

די אינסטיטוציע פון וועלכער איהר
נאמען זאגט דייטליך עדות, אז איהר
ציעל און צוועק, מוז זיין דורכאויס
נאך סאר אינטערעסירען דעם סוחר-
טום פון מיטעלשטאנד, קליינהענדלער
און בעל-מלאכה. איבריגענס געפינט
זיך אין איהר סטאטוס, א פארזארגען
אין וועלכען ס'איז בפירוש געשריבען
שהר על גבי לבן: די אינסטיטוציע
איז מחויב צו פינאנסירען רויה-שטאף
און כלים פאר האנדעל-קער-ווארשטא-
טען, פון אט דעם, קאן יעטוועדער לאגיש
דענקענדיג און עהרליכער מענטש, ווע-
רען איבערצייגט, אז די אינטערעסטי-
צונג סון האנדל, איבער וועלכען
ס'ווערט אויך גערעדט אין דעם זעל-
בען סטאטוס, מיינט מען נאך דעם
מיטעל און קליינהענדל-שטאנד, אבער
בשום אופן נישט דעם גרויס-סוחר אדער
אינדוסטריעלער קלאס.

יעדאך, די היינטיגע צייט, אין
וועלכער די שווארצע ראב פון פינסט-
רען קרויס, האט איהרע שרעקליכע
פליגעל פערשפרייט איבער דעם גאנ-
צען כלל ישראל אין פולען, קאן
נישט די אינסטיטוציע אויסשליסען פון
איהר טעטיגקייט קיין ציין איינציגען
קלאס, פון יודישען פאלק, מעג דער
קלאס זיין, אפילו דער, וועלכער געהט
נישט בפירוש אריין אין איהר אומ-
פאנגען קרייז, ווייל דער געלט מאנעל
און דווקא האט ארומגענומען די גאנ-
צן אייגענע און געסאמלירט און זיך געווארפען צו די פיס
פון מענדעליין, וועלכער איז געשטאנען א פרגליווערטער און ס'האט איהם
גערירט, ווי א שטיין.

די איבעריגע זעקס מיידלעך זענען מיטגעריסען געווארען, זיי האבען
דערפיהלט און סאר אן ליזאס געוויין, דעם זעלבען וויסען סוף און א קאפ-
טער שוידער איז זיי אדורך די ביינער. און כאטש זייערע אייגענע זענען שוין
לאנג געווען אויסגעטריקענט פון טרעהרען, דאך האט זיך ביי זיי ארויסגע-
פרעסט א פערווארפענע פייכטע טרעהר, נאך העשען האבען זיי נישט גע-
קענט און האבען זיך נאך מיט טיכלעך צוגעהאלטען די אויגען.

מענדעלי האט אפגעמאסטען מיט א הינטישען בליק יענע „הייזעל-
סחורה“ און א מרוש געטוהן.

— עטץ פישטשעט אויך מיט טרעהרען, א רוח אין אייערע פופקיס אריין.
מילא, אז סאר מיט ליזא וויינען האבען זיי כאטש פארוואס. יא זיי הא-
בען וואס בעוויינען, אבער עץ? וואו האט עץ גע'גנב'עט די פאלשע טרעהר-
רען?

— מענדעלי, וואס וויינען ווי צוויי מיידלעך, זענען זיי ערשט
געוואהר געווארען, וואו זיי געפינען זיך? — האט פיליפ נישט געקענט
פערשטעהען.

— זיי האבען נישט געטארט וויסען, מיכטער פיליפ, א נישט וואלט
עס שווער אָנגעקומען.

— ביזט א כוואט, מענדעלי, אז דו האסט געקענט אַזעלכעס בעווייזען
האט פיליפ געקלאפט איבער מענדעלי'ס פלייצעס.

סאר און ליזא האבען זיך געוואלגערט אויף דער ערד און די אינ-
דיאנישע און שווארצע הברה זענען געשטאנען און געלאכט מיט א ליידענ-
שאפטליכע הנאה; ווי די ווילדע בעסטיעס, וואס זעטיגען זיך זייערע טיי-
וועלשע תאוה-אנסטינקען מיט'ן פערפייניגטן זייערע קרבנות.

געווען זענען צוזאמען די אינדיאנער מיט די שווארצע אַנ'ערך זעקס
און יעדער פון זיי האט געשטאטעוועט אַנצוקליגען סאר, אָדער ליזא, זיי
זענען פערקאפט געווארען פון די ווייסע שעהנהייטען און אזוי ווי זיי זע-
נען געווען זעקס, האט מיכטער פיליפ צוריסגעוויזען זיין סוהרישען טאלאנט
און געמאכט א פשרה: סאר געבען איינעם פון די שווארצע, א גרויסען
שררה, און ליזא'ן צו דעם הויפט-אנפיהרער פון די אינדיאנישער שבטים.

טראכטענדיג, אז דעם נעגער וועט ער הייסען ווארען ביז'ן אַנקומען פון
א צווייטען טראנספארט, וואס זיי האבען צווארט.

פ א ר ט ז ע 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

מאיר הערץ.

ר' ישראל בעל שם טוב.

(א פאלקס-מעשה'לע).

ס'איז געווען דאס יאהר בשעת דער בעל שם איז נתלה געווארען. איבער ווייט און ברייט האט זיך פערשפרייט זיין שם און הונדערטער, טויזענדער פערזאנעס און אומגליקליכע האבען געצויגען אהין אויסצוגיסען זיי. ערע אנגעביטערטע הערצער. דער בעל שם האט אלץ אויסגעהערט געשוויגען און מיט האלבצ ווערטער זע- נען זיינע הש'בות געווען. דער, וואס האט זיי פערשטאנען און זיך אנגעשטויסען, האט מצליח געווען און דעם בעל שם פאר א בעל-מופת געהאלטען. זענען אבער געווען אזעלכע און דוקא א סך, וואס האבען קיין האלבצ תשובות נישט פערשטאנען, האבען זיי גיל נאכגעקלערט, געווען מסופק, הא- בען זיי נישט געטוהן דאס, וואס דער בעל שם האט געמיינט און געפלאגט- זשעט. איז דעריבער אין תחילת פון בעל- שם'ס התגלות געווען א חלוקי דעות צווישען פיל פארהערס. א טייל האבען געזעהן אין זיינע רייד לויטער רוח הקדש און א טייל האבען געשוויגען, נישט חלילה גערעדט אויף איהם לנאי, נאר גע'חידוש'ט זיך אויף זיינע פערבארגענע דרכים. דער טעם, וואס דער בעל-שם האט קיינעם נישט געזענטערט מיט קלארע דברים די ערשטע צייט פון זיין נתלה ווערען, איז געווען, ווייל פאר דער צייט האט מען אויף איהם גוזר גע- ווען אזא פערלדמאן. אזא זאך האב איך זיך נישט גערעכט אויף אייך, ווי קענט איהר ערווארטען איך זאל אייך געבען מיין צושטימונג חתונה צו הא- בען מיט מיין טאכטער? — פרוי בלומענטאל, איהר דארפט אויף מיר קיין פערלאבול נישט האבען ווייל דעם אמת געזאגט, קען איך פשוט אהן געניען נישט לעבען. איך שווער אייך, דאס אויב איהר וועט מיר שטע- רען מיט איהר צו הייראטען, וועל איך בעגיין זעלבסטמארד. — וואס זשע, הער פערלדמאן, איהר האט גאר קיין מורא נישט צו האבען אזא פרוי ווי איך פאר א שוויגער?

ער ליבט זי...

כלעבען, הער פערלדמאן. אזא זאך האב איך זיך נישט גערעכט אויף אייך, ווי קענט איהר ערווארטען איך זאל אייך געבען מיין צושטימונג חתונה צו הא- בען מיט מיין טאכטער? — פרוי בלומענטאל, איהר דארפט אויף מיר קיין פערלאבול נישט האבען ווייל דעם אמת געזאגט, קען איך פשוט אהן געניען נישט לעבען. איך שווער אייך, דאס אויב איהר וועט מיר שטע- רען מיט איהר צו הייראטען, וועל איך בעגיין זעלבסטמארד. — וואס זשע, הער פערלדמאן, איהר האט גאר קיין מורא נישט צו האבען אזא פרוי ווי איך פאר א שוויגער?

האט דער בעל שם זיך פערשלאסען אין זיך אריין, מלחמה געהאלטען מיט זיין איבערליכען שלחבת, ער זאל נישט אויפברויצען, ווייל אויף דעם דגא פון הארץ איז נאך געווען א ביסעל פסולת וואס ער האט גערייניגט און געליי- טערט. האבען זיך אבער די יודישע צרות נישט געקענט דערווארטען, ביז דער גרויסער איבערליכען שלחבת, יודען הא- בען זיך ממש גענויטיגט אין א מנהיג הרור — א נישט איז חלילה פארגע- שטאנען כלל און פון הימל האט מען אראפגעפארען אין א שטילע סודות'די- גע נאכט, בכת דער בעל שם איז ארויס אין עק שטעטל פון גרויסען טייך נאך פערטיפטע מקואות: — זאג נאך ישראל דו מוזט פאר דער צייט נתלה ווערען, יודען זענען אין אנ'עת צרה און זיי וועלען חס ושלום אויסגעהן! בארד בענינען איז דער בעל שם טאקי נתלה געווארען, ער האט מיט'ן טאג גלייך שופר געבלאזען, איז זיך דאס שטעטל אנגעקומען צו לויפען און דער בעל שם איז שטעהענדיג אויפ'ן באלעמער אין שוהל פערוואנדעלט גע- ווארען אין א לפיד אש און ער האט גערופען, געוועקט די אויסגעלאשענע הערצער צו תשובה. דערפאר, וואס דער בעל שם איז פאר דער צייט נתלה געווארען האט ער זיך אין תחילת נהג געווען צו ענטפערען יעדען מבוקש ברמו. מיט יעדען חורש איז צו די תשובות זיינע א ווארט צוגעקומען און מיט א יאהר א גאנצער מאמר. האט זיך פערלאפען א מעשה, ס'איז גראד געווען נאך אין סאמע אנהויב פון בעל שם'ס נתלה ווערען. איז צווי- שען אלע אנגעפארהרענע און רייזשנדע נאר אזוי ווי איך בין נישט ווי אנדע- רע מאמעס, וואס האבען ליב צו פער- לייקענען די חסרונות פון זייערע קי- נער, וועל איך אייך דוקא דערציילען אלעס וועגען מיין טאכטער, אזוי לאנג ווי ס'איז נאך נישט צו שפעט. ווי איהר וויסט, הער פערלדמאן, זעט געניא אויס יונג, אבער אין דער אמת דארפט איהר נישט פערגעסען, דאס זי איז טוין איבער 30 יאהר. פרוי בלומענטאל, אז אסור צי איך פערשטיי אייך, וואס האבען צו טוהן יאהרען מיט ליבע... און צווייטענס, בין איך דאך עלטער פון געניאן מיט גאנצע 6 יאהר. יא, פערגעסט נישט אבער, אז מיין געניא איז נישט קיין שיינהייט.

נאר אזוי ווי איך בין נישט ווי אנדע- רע מאמעס, וואס האבען ליב צו פער- לייקענען די חסרונות פון זייערע קי- נער, וועל איך אייך דוקא דערציילען אלעס וועגען מיין טאכטער, אזוי לאנג ווי ס'איז נאך נישט צו שפעט. ווי איהר וויסט, הער פערלדמאן, זעט געניא אויס יונג, אבער אין דער אמת דארפט איהר נישט פערגעסען, דאס זי איז טוין איבער 30 יאהר. פרוי בלומענטאל, אז אסור צי איך פערשטיי אייך, וואס האבען צו טוהן יאהרען מיט ליבע... און צווייטענס, בין איך דאך עלטער פון געניאן מיט גאנצע 6 יאהר. יא, פערגעסט נישט אבער, אז מיין געניא איז נישט קיין שיינהייט.

— איך וואָב נישט געהערט — אין דער עושר נאך אַזער צוואַנגענע-רען. האָט שוין דער בעל שם מעהר נישט גערעדט נאָר גערעדט מיט'ן קאָם אויף ניין און דער עושר איז אַרויס אין איין פעס.

זענען אַוועק צייטען און דער דאָ-זיגער עושר האט יאָ געבוירען אַ בן-זכר, איז דער עושר מיוחד געקומען אין זעלבן שטעטל, וואו דער בעל שם האָט געוואוינט אין איהם מבזה גע-ווען, אַז ער איז אַ שבתי צבי, נאָר אַב אַלע יודען, אַז ער האָט רוח הקדש והראיה, אַז דער בעל שם האָט איהם בפירוש געזאָגט, אַז ער וועט נישט האָבען קיין קינדער און לסוף האָט ער געבוירען אַ בן זכר.

דער עושר האָט געפויקט און מרעיש עולמות געווען, כדי צו פערשוואַכען דעם כבוד פון בעל שם און דאָס אַלץ האָט ער געטון מיט דער כונה זיך נוקם צו זיין פאַר דער בושע, וואָס דער בעל שם האָט איהם געלאָזט שטעהן ביים טהיר און איהם נישט צוגעטיילט קיין כבוד, אַדער כאטש אַ חניפה'דיג שמייכלע צוגעוואָרפען, ווי ער איז עס געוואוינט געווען צו זעהן ביי זיינע אַלע אַרומי-גע מענשען.

פאַר דעם אַלעס האָט ער איצט גע-פינען אַ געלעגענהייט זיך אָפצורעכנען מיט'ן בעל שם און איהם מערשעמען בתכלית הבויון.

אין דעם דאָזיגען טאָג, ווען דער עושר איז געקומען אין שטעטל אַריין מיט דער דאָזיגער בשורה איז דאָרט אַ קאָך און אַ גערודער געוואָרען, אין תחילת האָט איהם קיינער נישט געוואלט גלויבען, אבער אז ער האט געוויזען אַ כתב פון זיין בית-דין אין שטעטל, אַז ס'איז אַזוי, ווי ער זאָגט — דאָ האט שוין קיינער דאָס מויל נישט געקענט

האט מיר געמוזט קלאַר זאָגען, גע-פרובט צו טרעפּען און לאו געטראפּען. — דערהערענדיג אַוועלכע חוצפה'דיגע דבורים האָט איהם דער עולם מתפללים אייפֿן אָרט געוואלט געבען זיין פסק נאָר דאָ האָבען זיך אַרום איהם פערזא-מעלט מענשען ריקים, וועלכע ער האָט פריהער איבערגעקויפט און זיי טאָקי האָבען איהם מציל געווען פון צוואַ חרפה.

אזאָ בזיון האָט דאָס שטעטל מעהר נישט געקענט פערטראָגען און בייט טיש אין זעלבן שבת דעם בעל שם כסדר געגעבען אַנצוהערענישען פון אַלעס, וואָס איז געשעהן אין שוהל, נאָר, פער-שטעהט זיך, אין אַ לטון צחה.

דער בעל שם האָט מרגיש געווען דאָס עגמת נפש פון זיינע חסידים און אַ זאָג געטון? — נו, נו, נישקשה, זאָגט אייך נישט, ס'איז נאָך צייט —

קיינער האָט שוין מעהר נישט גע-רעדט דערפון און אויך דער עושר איז לסוף שוין אַליין אויך מיר געוואָרען אין איז אַוועק פון שטעטל.

לימים, אין אַ היבשע צייט אַרום, ווען אַלץ איז שוין פערגעסען געוואָ-רען. האָט דער בעל שם געהייסען שפּא-נען פערד און וועגען, געהייסען אַ גרויסען עולם פון שטעטל גופא און פון אַרומיגען גליל מיטפאָהרען, און אַלע זענען זיי אַוועק ווייט העט-ווייט אַ היין אין יענעם שטעטל אַריין, וואו דער עושר האָט געוואונט.

אָהנקומענדיג, האָט זיך דער עושר ערשט דערמאָנט און גענומען איינלע-גען וועלטען און מבזה צו זיין דעם בעל שם.

דאָ ערשט האט ער אַרויסגעוויזען זיין תקיפות און גערודערט. אַריינגע-וואָרען שטיינער אין די מענטער, אַוונטברויט פערברענט, און אמח'ער געהינט.

— געניאָ איז אָבער זעהר אַן איי-פערזיכטיגע.

— זעהט איהר, פרוי בלומענטאָהל דאָס איז נאָך מיר אנגענומען. אַ פרוי וואָס איז אייפערזיכטיג אויף איהר מאַן, איז אַ סימן, אַז זי ליבט איהם.

— זי איז דאָך אַ גרויסע אויסברענ-נערקע.

— וועמען אַרט דאָס? איהר נדן וועל איך דאָך אַוועקלייגען אין באַנק און מיינע פערדינסטען מעג זי אויסברענ-גען געזונטערהייט. צו וואָס דען אַר-בייט איך?

— הער פערדמאָן, איך מוז אָבער

דאָס ווייט דאָס — הערט אַן איינפאַל! דאָס איז דאָך דאָס גוטע, איך האָב ליב, אַז אַ פרוי זאָל ויצען אין הייז.

נו, אויב אַזוי, וועל איך אייך שוין דערציילען אַלעס. זי האָט זעהר ליב צו פלאַלען. דעם גאַנצען טאָג מאַכט זי נישט אַז דאָס מויל.

— דאָס איז דאָך זיכער אַ מעלה! וואָס דען אַ שטימפּ פרוי איז גוט צו האָבען?

זי איז אָבער נישט געפילדעט.

— דאָס מעכט נישט, איך האָב אַ געפילדעטע פרוי ווי דעם טוידט, אַ גאַנצען טאָג ויצט עס ביי די ביכער און די שטוב איז קיינמאָל נישט אויסגע-קערט, די בעטען נישט צוגעבעט, דער

דאָס ווייט דאָס — הערט אַן איינפאַל! דאָס איז דאָך דאָס גוטע, איך האָב ליב, אַז אַ פרוי זאָל ויצען אין הייז.

נו, אויב אַזוי, וועל איך אייך שוין דערציילען אַלעס. זי האָט זעהר ליב צו פלאַלען. דעם גאַנצען טאָג מאַכט זי נישט אַז דאָס מויל.

— דאָס איז דאָך זיכער אַ מעלה! וואָס דען אַ שטימפּ פרוי איז גוט צו האָבען?

זי איז אָבער נישט געפילדעט.

— דאָס מעכט נישט, איך האָב אַ געפילדעטע פרוי ווי דעם טוידט, אַ גאַנצען טאָג ויצט עס ביי די ביכער און די שטוב איז קיינמאָל נישט אויסגע-קערט, די בעטען נישט צוגעבעט, דער

— יא, אבער... איהר ווייט דאָס בייזע צינגער רעדען אויף מיין געניאן אַז — — —

דאס מאכט נישט, ווען זי וועט מיך האבען פאר א מאן, וועט זיך איהר כא-ראקטער אינגאנצען ענדערען.

— נאָך א זאך אָבער מוזט איהר וויסען, הער פערדמאָן. מיין געניא איז זעהר געווען און קאפריגע.

— אַך, פרוי בלומענטאָהל, טאָקע דעריבער בין איך אין איהר אַזוי פער-ליבט. אַ פרוי אָהן קאפריזען איז ווי אַ זופ הין זאָלץ.

— און עס אַרט אייך גאָרנישט, וואָס זי איז אַ ביסעל קרום און ס'איז איהר שווער צו גיין.

אָוונטברויט פערברענט, און אמח'ער געהינט.

— געניאָ איז אָבער זעהר אַן איי-פערזיכטיגע.

— זעהט איהר, פרוי בלומענטאָהל דאָס איז נאָך מיר אנגענומען. אַ פרוי וואָס איז אייפערזיכטיג אויף איהר מאַן, איז אַ סימן, אַז זי ליבט איהם.

— זי איז דאָך אַ גרויסע אויסברענ-נערקע.

— וועמען אַרט דאָס? איהר נדן וועל איך דאָך אַוועקלייגען אין באַנק און מיינע פערדינסטען מעג זי אויסברענ-גען געזונטערהייט. צו וואָס דען אַר-בייט איך?

— הער פערדמאָן, איך מוז אָבער

דאָס ווייט דאָס — הערט אַן איינפאַל! דאָס איז דאָך דאָס גוטע, איך האָב ליב, אַז אַ פרוי זאָל ויצען אין הייז.

נו, אויב אַזוי, וועל איך אייך שוין דערציילען אַלעס. זי האָט זעהר ליב צו פלאַלען. דעם גאַנצען טאָג מאַכט זי נישט אַז דאָס מויל.

— דאָס איז דאָך זיכער אַ מעלה! וואָס דען אַ שטימפּ פרוי איז גוט צו האָבען?

זי איז אָבער נישט געפילדעט.

— דאָס מעכט נישט, איך האָב אַ געפילדעטע פרוי ווי דעם טוידט, אַ גאַנצען טאָג ויצט עס ביי די ביכער און די שטוב איז קיינמאָל נישט אויסגע-קערט, די בעטען נישט צוגעבעט, דער

וואס הערט זיך איז ראדאם?

פון דער וואך.

צי קען א פינאנס-קאמיטע
פון עטליכע פערזאנען אָבשאַ-
צען א גאנצע שטאָדט?

דאָ האָט דער בעל שם בעפֿוילען צו-
שפּענען אלע טירען, אַרייַנרופען דאָס
טיידעל און אויך צוזאָמענרופען דאָס
גאנצע שטעטל. האָט מען אזוי געטון,
און דער בעל שם האָט געשרעגט דעם
דבוק:

— ווער ביסטו? דערצעהל אָלעס,
איך בין אויף דיר גורו!
דאָס טיידעל האָט פֿערוואָרפֿען דעם
האַלד און דער דבוק האָט אָנגעהויבען
אַרויסרעדען מיט אַ הערצליכעם טאָנען.

— הייליגער צדיק! הייליגער בעל
שם! כוֹנעל איך דערצעהלען דעם גאנ-
צן אמת, כ'צין געווען א שרייבער ביים
עושר, און וועמענס שוועסטער איך בין
אריין און וועלכער האט איך, היילי-
גער צדיק, אזוי מביש געווען. איז אין
דער צייט ווען ער איז געווען אין די
וועלדער, האט מיך זיין ווייב ווי געצ-
וואונגען, איך האב נישט געקענט ציי-
שטעהן דעם נפיון און מיט איהר גע-
זינדיגט...

דער בן זכר, וואס זי האט געבוירען,
איז פון מיר. איך בין געשטארבען און
פאר זינדיגען מיט אַנ'אמת איש און
בעשאפן פון אזא חטא א נפֿש, האב
איך געפֿאַנדן דעם איבער וויטע וועל-
טען פון איך בין אריין אין דער דאזי-
גער בתולה.

הייליגער צדיק! דערפֿאַרמט איך
אויף מיין זינדיגע גשמה און גיט מיר
א תיקון. —

אויסדערנדיג דאס, איז דער עושר
באלד אנדערנעמאלען אויפן אָרט
חלשות. מ'האט איהם קוים דערמיטערט
און א היים געטראגען. דער גאנצער
עולם איז געשטאנען, געהערט און גע-
שטיינט און שיער נישט אויסגעגאנגען
פאר שרעק.

דער בעל שם האט געגעבען דעם
דבוק א תיקון. איז באלד אוועק מיט'ן
עולם פון שטעטל און די גאנצע וועלט
האט שוין געלויבט, אז וואס דער בעל
שם האט געזאגט, איז הייליג.

פון דעמאָלט אָן האט שוין דער בעל
שם כסדר יעדען געגעבען א קלארע
תשובה און אָלץ, וואס ער האט געזאָגט
איז מקוים געווארען, אפילו דאס גרעס-
טע מופת.

פון דער דאָזיגער מעשה אָן האט
דער בעל שם געקריגען די אמת'ליכ-
טיגע, זעהונג, גאנצע דורות האט זיין
ווייטער בליק דורכגעלויכטען און זיין
שם האט זיך געגריסט און געשטארקט.

אָנוואַרפֿען איהר זעם ווילען פון עט-
ליכע שאַפֿערס? זי איז פונקט דאָס
היינטיגע יאָהר די יודישע פּעפּעלע-
רונג אין ראָדאָס אזוי בעגליקט געוואָ-
רען, אז מען מעג איהר שטעלען עטאָ-
אָפּצעהל אהן שום אינפֿארמאַציעס און
אויסקונפֿטען פון בעגלויבטע און קאָמ-
מיטענטע פֿערזאָנען דאָס זאָלען עס
בעדייטען די דעמאָקראַטישע קהלה-
וואַלען אפילו אין אויסגעצויגן-סאָפּאָ-
ווע ווערען איינגעלאדען ספעציעלע
פאך-קאָמיטעס און מיט זייער פֿער-
שטענדיגונג ווערען בעשטייערע די
בירגער פון דער מלוכה.

די גמיע אָרבייט על רגל אחת שוין
א גאנצע וואָך איבער'ן „ראָזקלאָד“
און די שופֿטים, וואָס בעשטייערען אַ
גאנצע שטאָרט בעשטעהען פון אַ ענ-
גען קרייז, וואָס שטיצט זיך אויפֿן
דער פֿאַראַיאַהריגער עטאָ-רשימה און
מעסט דעם צאָהל לויט די פֿאַראַיאַה-
ריגע כחות. פֿרעגט זיך צי ווייסט נישט
די גמיע, אז אין מער פון היינטיגען
יאָהר זענען הונדערטער, און טוי-
זענדער פאמיליעס צום גרונד געגאנג-
ען און פֿערלירען דעם באַדען אונטער
די פיס? אנשטאָט וואָס היי-יאָהר האָט
מען בעדארפט פֿערברייטערען די קאָמ-
מיטענץ פון די שאַפֿונגס-קאָמיטעס און
נאכפֿארשען דעם פאקטישען מצב פון
יעדער עטאָ-צאָהלער, האָט מען די
פאך-קאָמיטעס אָנגעשאפֿען און מען
טראָקטירט די פינאנס-מעגליכקייטען
פון א גאנצער בעפֿעלקערונג אויף
דעם שטרענגסטען דיקטאַטאָרישען
אופן.

מיר ווייסען פֿאַראַויס, אז די פי-
נאנס-קאָמיטע וועט בערעכטיגען איהר
אָקט דערמיט, וואָס זי וועט געבען די
ברירה פון דערלאנגען רעקורסען, אבער
דאס איז קיין שום תירוק נישט. דאס
וועט נאר ברענגען דערצו, אז אין גמי-
נע זאל זיך א שאָט טוהן א מבויל פון
רעקורסען און דאן וועט די גמיע נישט
זיין אין שטאַנד זיך צו אריענטירען,
כדי צו וויסען ווי אזוי צו ענטשיידען,
דעם אויסגאנג פון די רעקורסען, און
זי וועט דאן מיט געוואלד זיין געצ-
ווינגען אנצוקומען צו די זעלבע שא-
פֿונגס-קאמיטעס.

די גמיע ווייסט גאנץ גוט פון דער
פראקטיק, אז אפילו נאך די אונפֿאַר-
מאַציעס פון די ספּעציעל-אָנגאַזשירטע
שאַפֿונגס-קאמיטעס זענען דאס פֿאַריגע
יאָהר איינגעפֿאַסען א גרויסע צאָהל

עס זיצט אין דער גמיע בלויז די
פינאנס-קאָמיטע, וואָס בעשטעהט פון
3 אָדער 4 פֿערזאָנען און זיי שאַפֿען עס
אָב אַ גאנצע שטאָדט, וויפֿעל יעדער
איינער קען און פֿרויך צאָהלען עטאָ.
די דאָזיגע עטליכע העררען דאָזערעס
וויילען נעמען אויף זייער געוויסען דעם
פאָטאָלען און טרויריגען מאַטעריעלען
גורל פון הונדערטער, אָדער אפֿשר
גאָר טויזנטער עטאָ-צאָהלערס און
זיי אָפּ'פֿעק'ענען „אהן טעותים“ וויפֿיל
זיי דאַרפֿען צאָהלען עטאָ. איז עס
מעגליך, אז עטליכע פֿערזאָנען זאָלען
קענען גענוי און קלאָר דעם מצב פון
טויזנטער עטאָ-צאָהלערס? וועמענ'ס
אויפֿטעה איז עס געווען, אז די גמיע
זאָל היי-יאָהר אָבשאַפֿען די ספּעציעלע
שאַפֿונגס-קאמיטעס? צי קען מען אזוי
גרינגשעצן אַ גאנצע בעפֿעלקערונג און

דעם געוועזענעם שבת צו-נאכט איז
אין „עזרה“ אָנגעהאַלטען געוואָרען א
פֿאַרוואַהל-פֿערזאָמלונג פון אַ גרעסערע
צאָהל מיטגלידער פון דער יודישער
באַנק. צווישען די פֿערשידענע רעד-
נער, וואָס האָבען קריטיקירט די אַל-

ב. צווייג.
* * *
צי זענען נישט פאסיגע
אויסדריקען אויף א עפענ-
טליכע פערזאמלונג דער-
לאַזבאַר?

טע ליטוונג פון דער באנק איז געקומען צום שטארקסטען אויסדרוק דער ה' צווייגעבערג, וועלכער האט זיך ערלויבט אין זיין היסטאריע צו שטען פאטאס א שליידער צוטהן, א היסטארישען אויסגעדרייט, אז די הער-רען וואס זיצן אויפן פלאץ 3-טער מאי אין דער יודישער באנק זענען אויס-ווארפען, אז נידריגען אויסדרוק קעגן זיך נישט ביי קיין פאל טאגערירען, ווייל נישט מיט אועלכע דרכים געהט מען קעמפערן פאר דער גערעכטיגקייט, אזעלכע אונפאסיגע אויסדרוקען זענען אונטערהערט און נישט דערלעזבאר, ביים דעם גרעסטען אמביציעזען אי-מ-פעס ביי זיך מען בעזיצען לכל הפחות די קלענסטע מאס דין ארץ פאר מען-שען, וואס פערנעמען א אנגעזעהענעם פלאץ אין געזעלשאפטליכען לעבען. דעם אויסדרוק „אויסווארפען" ווארפט מען נישט אין פנים אפילו מענשען מן השוק, ווייל דער פיינט, דער אינ-האלט פון אזא ווארט איז גארנישט קיין אנשטענדיגער און גרעניצט זיך מיט ברוטאליטעט. ס'איז בעזונדערס וויכטיג אין יעצטיגען פאל האַמט אויס-צורעכנען די אייגענטליכע נעמען, אויף וועמענס אדרעס עס איז געפאלען דער „גרויסמוטיגער" אויסדרוק „אויסוואר-פען". די נעמען אין דער בעגלייטונג פונם ווארט א קאמפאנימענט „אויסוואר-טען" געהערען צו פאלגענדע פערזא-נען: ישראל דיאמאנט, וואלף אדלער, הערשיל גוטמאן, גבריאל זיגמאן, ישעיה בירענבוים, זעליג אייכענבוים, יונה גאלדבערג, שמואל צוקער, הער-מאן קאנקוס, מרדכי לאנגער און דוד פערנקל, די אלע, וואס בילדען, דעם פון אהעייגען ראט און פערזאנלעכע פון דער יודישער באנק, זעלען וואַשט אלע וויסען, ווער די „אויסווארפען" פון ראדאם זענען...

פון דער צווייטער ארגאני-זאציע.

פרייטאג דעם 15 סטיצען ד. ה. אום 8 און 8 און, אונזער, וועט דער ה' פראג. פ. מושקאטעליט האלטען א רע-פערעט א. ד. ט. „אמוראי א"י ובבל" רב ושמאל" איינגענום נור פאר מיטגלידער.

פון האנדלעריקער לעבען

פאריגען זונטאג איז פארגעקומען א אלגעמיינע פערזאנלעכע פון די היגע שניידער-מייסטערס. די פערזאנלעכע איז געפיהרט געווארען אונטער דער פארויף פון א העלפלינג מיט דעם בייזן פון די ה"ה מ. שפילפויגל, שלמה פיש-מאן און גרשון בייטשמאן. אויף דער פערזאנלעכע איז ארומגעזעצט געווא-רען די אויסערנעוועהליכע קריטישע לאגע פון די שניידער-מייסטערס. ה' העלפלינג, איינקלערנדיג די סעבר מערקט אן, אז זעהר נישט גינטיג ווירקט אויך דאס, וואס די סיח'ם האבען אָנגעשטעלט דעם קרעדיט. דער רעדנער קומט צום אויפהר, אז דורך דעם, וואס וואס געשאפען ווערען א קאָפּעראַטיוו פאר שנייד-דערישע רוי-שטאפן און צודאטן וועט דער פאטאלער מצב פיל אויסגעשטערט ווערען. אין זעלבען גייט זאגען זיך אויך ארויס די ה"ה רייכמאן, גאלדבערג, פישמאן און ראזענבוים. ס'איז צו דעם צוועק געשאפען גע-וואָרען א ספעציעלע קאמיסיע וואס בעשטעהט פון פאלגענדע פערזאנען:

- (1) חיים קארמאן, (2) שלמה פישמאן, (3) משה רובינשטיין, (4) צמח בוימאן, (5) יוסף פאָלאַשניק, (6) משה ראָזענ-בוים, (7) מאָשקע קארמאן, (8) מענדיל וואָקסבערג, (9) אביש זילבערשפיץ, (10) גרשון בייטשמאן.

די גרעסטע קידוש-לבנה-דיגע אותיות מיטגעטיילט, אז אין פילדארמאניע וועט ארויסטרעטען „דער ראדאמער רב הגאון רב יחיאל קעסטענבערג". דער רעפערעט איז די סענסאציע פון גאנץ לאָדו. ווי מען הערט גרייט זיך צו געהן אויפ'ן רעפערעט א אונ-געווענער גרויסער עולם. צוליב די גרויסע געשעהנישען אין ראדאם ארום דער פערזאנען פון ה' קעסטענבערג. מען איז משער, אז דער מיטגליד וועט אָננעמען א שטורמישען כאַראַקטער...

4 פראגעסען געגען די גמיוע.

פאָריגע וואָך איז אין היגען פרידענס-געריכט בעטראכט געוואָרען 4 פראגע-סען, 2 פאר נישט אויסצאָהלען די פענסיעס יחיאל קעסטענבערג'ן און זיין פאָטער און פאר נישט בעצאָהלען קוראציע-קאָסטען פאר 2 קראַנקע דעם ווארשעווער יודישען שפיטאל אויף טשיסטע. אלס פאָרשטעהער פון טאג-ראַכטע איז אַרויסגעטרעטען רעפערענט פשאַסניצקי, אלס פאָרשטעהער פון די גמיוע אָדו. מולער, וועלכע ערקלערט אז קעסטענבערג'ן איז די פענסיע נישט אויסגעצאָהלט געוואָרען צו די ריכטי-גע צייט, ווייל דער בורזשע איז צושט בעשטעטיגט געוואָרען אין טוף יולי, און וועגען די פענסיע פון מורה הוראה האָט איהם די גמיוע בעזאָוואַסטיגט נישט אויסגעצאָהלט. ווייל ער צופיהלט נישט זיינע רבנישע פליכטען, ווי נישט קומען אויף ראַבינאַט זיצונגען א. ד. ג., וואָס שייך וועגען די קוראציע-קאָסטען איז עס שוין ערלערניגט געוואָ-רען, דאָס נישט בעצאָהלען צו דער צייט איז געווען די סבה, דער געלד מאַנגעל אין דער גמיוע קאסע. די מאַטיווען פון אָדו. מולער ווע-רען גענומען אין אַט און דאָס געריכט האָט די 4 פראַגעסען געגען דער גמי-נע מבטל געמאָכט.

פון „עזרה".

ווי מיר דערוויסען זיך קומט שוין נאָר אַ גאנצע וואָך די קוילען-פערטיי-לונג דורך דער געזעלשאַפט „עזרה". דאָס פערטיילען קומט פאר אין א גאנץ אַנדערע ווי אמאל, ס'געניסען דערפון בכבוד'ע אין גרעסערע קוואַנטומ'ס

מוז זיך דאך רעכנען מיט'ן ארוינגע-וואַסען ווארט, פאר וואס מען איז פערזאנלעך. צי איז א עפענטליכע פערזאנלעכע אויף אזוי פיעל העכער, אז אלע נישט פאסיגע און נידריגע אויסדרוקען זענען דערלעך באר?

אינוער.

ה' קעסטענבערג טרעט ארויס אין לאָדו אויף א מאַסען-מיטלינג.

(ספעציעל צום „ראַדאָמער-קעלצער-לעבען" דורכ'ן טעלעפאן פון אונזער לאָדווער קארעספאָנדענט), לאָדו דעם 7/1 דאָנערשטאג. קומענדיגען זונטאג דעם 10-טען יא-נואר 7 אָיווענד קומט פאר אין היגען גרעסטען זאָל „פילדארמאניא" א גרוי-סער מאַסען-מיטלינג איינגעצאָהלעט דורך די היגע „אגודה". אויפ'ן מיטלינג וועט ארויסטרעטען מיט אַ רעפערעט דער „רב" קעסטענבערג פון ראדאם. די טע-מע פון רעפערעט הייסט „דער סענ-סאציאלער ראדאמער פראצעט און די טענדענציעזע רבילות און בלבולות" לויט די בעקאנטמאכונגען ענטהאלט דער רעפערעט פאלגענדע 10 טעזיסען: (1) די לאגע פון די פויהערדיגע רא-דאמער רבנים (2) די ערשטע צייטען פון רבנות דורכ'ן יעצטיגען רב הרב קעסטענבערג (3) די ראָלע פון הרב קעסטענבערג אין די מלחמה-צייטען ביי זי רוסען און אָקופאנטען (4) די געזעלשאַפטליכע און רעליגיעזע טע-טיגקייט פון הרב קעסטענבערג (5) די סבות פון די רדיפות געגען הרב קעס-טענבערג (6) די אַרױסטרעטונג פון הרב קעסטענבערג אויף פערשידענע קאָנגרעסען פאר און געגען די ציונים-טישע פאַרטיי (7) דער אַרױסטרױט פון דעם גרינבוים און „רעדאָקטאָר" פון ראַדאָמער גאסען-בלעטל; (8) דער פראַצעס מיט אַדוואָקאט מוליער אין אַדוואָקאטען-ראט (9) דער פראַצעס אין ראַדאָמער קרייז-געריכט מיט'ן ראַדאָ-מער רעדאָקטאָר (10) די רעליקעס אין טריבונאַל.

איינגלייטונג'ס-רעדעס וועלען האַלטען די ה"ה ראטמערער ראָנאָווי און ד. ה. זילבערשטיין. שלום-רעדעס וועלען האַלטען די ה"ה: ראטמ. ש. מ. פרא-גער (וד. וואָליץ) און א. ג. פרידמאן. איבער אלע גאסען פון גאנץ לאָדו זענען פינאנדערגעקלעבט געוואָרען פלאקאטען, אין וועלכע ס'ווערט מיט

טע ליטוונג פון דער באנק איז געקומען צום שטארקסטען אויסדרוק דער ה' צווייגעבערג, וועלכער האט זיך ערלויבט אין זיין היסטאריע צו שטען פאטאס א שליידער צוטהן, א היסטארישען אויסגעדרייט, אז די הער-רען וואס זיצן אויפן פלאץ 3-טער מאי אין דער יודישער באנק זענען אויס-ווארפען, אז נידריגען אויסדרוק קעגן זיך נישט ביי קיין פאל טאגערירען, ווייל נישט מיט אועלכע דרכים געהט מען קעמפערן פאר דער גערעכטיגקייט, אזעלכע אונפאסיגע אויסדרוקען זענען אונטערהערט און נישט דערלעזבאר, ביים דעם גרעסטען אמביציעזען אי-מ-פעס ביי זיך מען בעזיצען לכל הפחות די קלענסטע מאס דין ארץ פאר מען-שען, וואס פערנעמען א אנגעזעהענעם פלאץ אין געזעלשאפטליכען לעבען. דעם אויסדרוק „אויסווארפען" ווארפט מען נישט אין פנים אפילו מענשען מן השוק, ווייל דער פיינט, דער אינ-האלט פון אזא ווארט איז גארנישט קיין אנשטענדיגער און גרעניצט זיך מיט ברוטאליטעט. ס'איז בעזונדערס וויכטיג אין יעצטיגען פאל האַמט אויס-צורעכנען די אייגענטליכע נעמען, אויף וועמענס אדרעס עס איז געפאלען דער „גרויסמוטיגער" אויסדרוק „אויסוואר-פען". די נעמען אין דער בעגלייטונג פונם ווארט א קאמפאנימענט „אויסוואר-טען" געהערען צו פאלגענדע פערזא-נען: ישראל דיאמאנט, וואלף אדלער, הערשיל גוטמאן, גבריאל זיגמאן, ישעיה בירענבוים, זעליג אייכענבוים, יונה גאלדבערג, שמואל צוקער, הער-מאן קאנקוס, מרדכי לאנגער און דוד פערנקל, די אלע, וואס בילדען, דעם פון אהעייגען ראט און פערזאנלעכע פון דער יודישער באנק, זעלען וואַשט אלע וויסען, ווער די „אויסווארפען" פון ראדאם זענען...

הלאוי וואלטען מיר געהאט א סך אזעלכע ישראל זיגעמענטים. מיר ווא-טען געמענט צופריעדען זיין מיט א סך אזעלכע „אויסווארפען" און סוואלט גארנישט געשאדט א ביסעל וועניגער די „גערעכטיגקייט'ס" מאַראל" אפער צווייגעבערג'ס... מיר וואלטען, אפשר נישט געליטען דערפון קיין גרויסען היזק...

מיר פערשטעהן נאך נאך, אז מ'קען קריטיקירען אין ס'איז דא צו קריטיקיר-רען, נישטאָ קיין געזעלשאַפטליכע אר-פייט וואס זאל נישט זיין פאָרצוואר-פען, פּוּנאַלערען, אונטאקטישקייטען און אפילו עולות. אָבער אלץ מוז דאך האַבען א געוויסע גרעניץ און מען

קעלצער אבטיילונג

צו איז דאס דער ריכטיגער וועג?

דאס יודישע גימנאזיום אין קעלץ פון 80% יונגווארג פארזעצן ארץ געפינט זיך אין א שווערער מאטעריעל-די יודישע קהלה צו סובסידירען דאס לערן לעגע. דער דעפיציט אויס'ן שול-גימנאזיום.

יאהר 1925/1926 ווערט באראויסגעזעהן איין א סימע פון 30000 זל. עס איז נען, דאס גור די יודישע קהלה קען יעצט נישט די צייט צו רעדן וועגן אין דארף שטיצען דאס יודישע גימ-די סיבות, וואס האבען געבראכט צו נאזיום. די קהלה, וועלכע האט צווי-אז צושטאנד, ס'איז בלויז גענוג דער פאקט, דאס דער מצב פון גימנאזיום איז א טרויריגער.

דער אויפריכט-ראט האט זיך שרעקט גענומען צו וועגן שפילען, וועלכע זאלען ראשעווען פון טאלען דאס יודי-שע גימנאזיום.

נישט לעבנ געקלערט, נישט דעבא-סירט און מ'איז געקומען צום פערשלוס, דאס די יודישע נמינע דארף דעקען דעם דעפיציט און מען האט זיך טאקע גלייך געווענדעט מיט א מעטאריאל פון גימנאזיום?

צו דער קהלה ווי עס ווערט אויפגע-ווען די שווערע לעגע פון גימנאזיום און דעריבער ווערט די קהלה געשטען אריינגעשטעלען אין בודזשעט א סומע פון 26000 זל. פארן יודישען גימנא-יום.

גלייכצייטיג אבער, נישט ווארענדיג אויף קיין אנטווארט ווערט צוואנגע-רופען א מיטינג, וואו עס ווערען גע-האלטען רעדעס איבער דער וויכטיג-קייט פון גימנאזיום און די אנווייזונג-דע וועלכע זענען אנב געשטאנען זיך אין איהם א וויכטיגע כוחה, וועל-

כא האט געטונען איהר אויסדרוק אויס'ן מיטינג! צו דעם זעלבן צו, קיין אויף די טעטיגקייט פון אונזערע עס פון זיין א שטייג, ביז וועלכער עס קענען געפיהרט ווערען פערזענלי-כע צומייערע און קאמפען. די יודי-שע געשעלעכערונג אין קעלץ פון מונ

אלגעמיינע פערזאנלונג פון "לינת הצדק"

וונטאג דעם 10-טען ה. ה. 6 א זיי-גער קווענד קומט פאר אין לאקאל פון סיחריים-פעראין א אלגעמיינע פערזאנלונג פון דער געזעלשאפט "לינת הצדק" מיט פאלגענדען פאג אדרונג:

- 1) פערפונג און אויסוועהלען א פארזענדער (2) איבערליינען דעם פאטעקאל פון דער לעצטער אויסער-געוועהנליכע אלגעמיינע פערזאנלונג, (3) געריכט פון דער טעטיגקייט פאר'ן יאהר 1925 (4) געריכט פון דער רע-

א מאסקען-באל לטובת "בית יתומים" און "מכבי"

דאנערשטאג, אין דער סילוועסטער נאכט איז פארגעקומען א מאסקען-באל לטובת דעם "בית יתומים" און איינ-ציגען יודישען שטארם-פעראין. "מכבי" וועלכער האט געהאט א גרויסען מא-ראלישען פערשלאג. דאנענען דער מא-טעריעלער רעוועלטאט איז נישט געווע-זען קיין געהויבענער, א דאנק דעם וואס די יודישע אנהענגער פון סיל-וועסטער-אפער געבען בעסער געוואלט זיצען אויף דער גאלעריע פון מורלי-

שען טעאטער, ווי קומען אויף א יודי-שען באל, וועמענס פערדינסט איז בע-שטימט פאר אזוי 2 וויכטיגע יודישע אינסטיטוציעס ווי דאס "בית יתומים" און "מכבי". א דאנק די אונזערמיליכע ארבייט פון די צור' וואקסערע און ליובינער און זיין וואלדער, אסטראליין און הייזשאן, איז קיין דעפיציט נישט געוועזען.

דער אלטער, הענטשינער רבי

ר' חיים שמואל הלוי הורוויץ - שטערנבערגער ר' (צו דער 10-ער יאהרצייט פון זיין פטירה י"ח טבת תרע"ז/י"ח טבת תרפ"ו)

מיט דער פטירה פון אלטען, הענטשינער רבי ז"ל האט די חסידישע וועלט אין פוילען פערלירט אדנאם פון איהרע וויכטיגסטע און שפנסטע פארשטעהער, וואס זי האט נאך פער-מאנט פון דער פארגאנגענער עפאכע. צו איז געווען א אימפאקאנטער, גייסט-פולער, און אפער אויך דער לעצטער אריינגעלער טיט אין די גאלעריע פון פוילישע רביים.

זייענדיג א גרויסער למדן און א גרויסער מקובל (מיסטיקער) האט ער זיך אויסגעארבייט א גאנץ אריינגעלערט וועג אין זיין וועלטער פאר האט אלליין אויסגעפונען "דינים" און "הלכות" פון זיין לערנען, אליין זיך געמאכט דער אקצער שטענדיגסטע איין

מנהגים ביי זיין תלמיד און עבודה. זיין עטארקע אריגינאליטעט, זיין שערפ ווידערשטענדיג נאטור האט איהם נאטירליך, אין די ערשטע יאה-רען פון זיין רבנות געמוזט פיל גע-גער פערשפאפען. אויף סיל מונקטען ביי "דינים" און "מנהגים" זענען פאר-געקומען שטארקע רייבונגען צווישען איהם און אגדערע רביים, ער ווי אויך זיינע חסידים און טרייפ אנהענגער הא-פאן אין יענער צייט געהאט זעהר פיל אויסצושטיין פון די אפגעלעפן, וואס זע-נען געגען זיי געווענדעט געוועזען פון אלע ווייטען יעדאך, נאך עטליכע צעהנעליג יאהרען, אויסהאלטענדיג מיט שטענדיגסטע איינציגקייט און

דער הענטשינער רבי" האט געמאכט א שטארקען איינדרוק נישט בלויז אין זיין וועלטקרייז, נישט בלויז אויף זיי-נע אנהענגער אדער סתם אויף פרומע יודען, נאר אפילו דער פרייעסטער און גאנץ צו איהם פערעמדער האט אויך

אויף פרעמדע שמחות.

איך וויל דא נישט רעדען, וואס אין די לעבטע צייטן האבען זיך יודען גענומען פרייען אויף פרעמדע שמחות, איבערהויפט לאזט זיך דאס הערשן אין דער גרויסער שטאדט, וואו שבת ווערט געארבייט אין די פאבריקען, א סך יודישע געשעפטען זענען אָפֿען, אלע זענען גערנומען אין דעם דאזי-גען שבת, דערפאר געבט, אז עס קומט זאנטאג ווערט געפירט, דאס האט אויך א סך מיטגעברענגט, וואס אין כיים איז אנגענומען געווארען דער בעשלוס פון צוואנגס זאנטאג-רות. און כמילא האבען זיך די אידען צוגעוואוינט צו דעם ראזנען סאג, וועלכער איז אויך פאר זיך יום-טוב, אלע ווייטען, ווי געסט אדער משפחה קומען איינער צום צווייטען, ווייס מען אום שבת. נאר זונטאג, זונטאג טהוען זיך אלע ערשט צו די שבת'דיגע בגדים, מען נעמט אויף פערוויילונגען, אלעס ווערט נור איינגעפארדעט אום

רייד; אין קאפינסקיס טעאטער אין ווארשא איז אויך פארגעקומען א מאס-קען-באל. ליבע מכבי'ער, זעהר שלעכט האט איהר געלעבט. קיין מאסקען-באל איז איבערהויפט דארט נישט פארגע-קומען נור א סילוועסטער פארשטעלונג ביז איינס א זיגער ביי נאכט, און צוויי-שטנס, עס איז אויך א גרויסער אונטערשייד פון סתם ארטיסטען, וואס די לאגט וייערע איז היינט זעהר א קריטישע, וואס א סך פון זיי הונגערן פשוט און קוקען נור אויס אויף עפס א נייעס, מא, זאל זיין א סילוועסטער פארשטעלונג, געבט נישט דער ספארט קלוב, "מכבי", וואס טראגט דעם עהרען-נאמען פון אונזערע נאציאנאלע העל-דען, וועלכע האבען געקעמפט מיט מסירת-הנפש פאר אונזער וואוינ-זיין פון אונזער לאנד...

און אויב יא געלט, פארוואס האט דער "מכבי" נישט איינגעפארדעט א אונזער אין חנוכה. אזוי ווי די "מכבי" מאכען אין אלע אנדערע שטעט? דאס וואלט אויך אפשר געברויכט געלד אין דער קאסע אריין און שענער געווען.

גרייסען אָפֿער פאר דעם געוועזענען נישט בעשערט געוועזען מיט דעם גרויסען און טהייערען גאסט לאנג זיך אָנצופרייען. אים שבת פרייט עמית, י"ח סבת תרע"ו (1916) איז דער גרוי-סער צדיק פון א שטארקער הערצקאני-קהל, אין דער אָנזענדיגער פון פיל פערזענער געפאר געווארען.

א וואלקען פון טרויער האט געדעקט די שטאדט קעלץ. ס'האבען געוויינט און געקלאגט גרויס און קליין, אז דער לוי, וועלכע איז געארבעטען צו-מארגענס זונטאג, ביי א טרייב, וויינענ-דיג וועטער, זענען אָנגעקומען רבנים, חסידים און פראסטע יודען פון די גאנצע אַרומיגע געגנט. ס'איז געווע-זען א קאנדוקט פון פיל טויזענדער טרויערדיג יודען, די יללות און גע-וויינען פון דער גרויסער צוואנגענע-דרוקטער מאסע, האבען זיך צוזאמען-געמישט אין איין שרעקליכע, שווער-האפטע גאממעל. און ס'האט זיך גע-דאכט, מען הערט נור איין שטארק פירכטיג, הימעלרייכענדיג געשריי פון פראסטע צום רבונ של עולם, וואס געט אונז אונזע אונזעלעך, וואס קומט שוין משה נישט נאך...

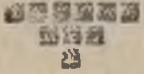
ה. ניעפעלסקי.

גרייסען אָפֿער פאר דעם געוועזענען נישט בעשערט געוועזען מיט דעם גרויסען און טהייערען גאסט לאנג זיך אָנצופרייען. אים שבת פרייט עמית, י"ח סבת תרע"ו (1916) איז דער גרוי-סער צדיק פון א שטארקער הערצקאני-קהל, אין דער אָנזענדיגער פון פיל פערזענער געפאר געווארען.

א וואלקען פון טרויער האט געדעקט די שטאדט קעלץ. ס'האבען געוויינט און געקלאגט גרויס און קליין, אז דער לוי, וועלכע איז געארבעטען צו-מארגענס זונטאג, ביי א טרייב, וויינענ-דיג וועטער, זענען אָנגעקומען רבנים, חסידים און פראסטע יודען פון די גאנצע אַרומיגע געגנט. ס'איז געווע-זען א קאנדוקט פון פיל טויזענדער טרויערדיג יודען, די יללות און גע-וויינען פון דער גרויסער צוואנגענע-דרוקטער מאסע, האבען זיך צוזאמען-געמישט אין איין שרעקליכע, שווער-האפטע גאממעל. און ס'האט זיך גע-דאכט, מען הערט נור איין שטארק פירכטיג, הימעלרייכענדיג געשריי פון פראסטע צום רבונ של עולם, וואס געט אונז אונזע אונזעלעך, וואס קומט שוין משה נישט נאך...

ה. ניעפעלסקי.

מיט-קער"און דאס איז געוועזען צו בעמערקען גאנץ בולט און זינט אונגעוועהרליכע, זעכסטען, ערשט-ניגערע מנהגים און איבעררעכענענ-עבודות. אזוי, למשל, האט ער, צום גרויסען פרעמיענען, פלוצלינג איינגע-פיהרט טאג-טעגליך נאכ'ן דאווענען א תקיעת שופר... פלוצלינג ווידער, האט איינער געהערט, ווי א מאהל גאנץ שפוט אין א זומערנאכט, האט ער אין זיין התבודדות-עטיבל געליינט די "מלת אסתר" כדין וכדת, זיס אין הארצעדיג מיט די גיגנות...

ביי א מענטש פון ריינעם אמת, פון זעלטענע און מוסטערהאפטע עהרליכ-קייט זעהן וועלכען ס'איז, געדאנק פאר דעמאגאגיע און פניות - זענען די אלע פאקטען און שטריכען די בעסטע בעווייזען, אז זיין תוך, זיין נשמה, איז געוועזען זעהר רייך, שוין און ערהאבען...

דעם כסא הרבנות האט ער איבער-גענומען גאנץ יונג, אין יאָהר תר"כ"ז (1867), נאך דער פטירה פון זיין גרוי-סען זיידען (דער מוהערס פאטער), דעם בעריהמטען, אזוי גערובענעם "גוטען יוד" ר' יוכב ברוך הלוי ז"ל פון ניישטאט (קעלצער גופעניש), ביי וועמען ער איז פראוויגען געווארען. די

די ביבליאטעק

די דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

אין ראדאם לובעלסקא 25 מעלדעט:

אז לעצטענס איז צוגעקומען נייע 500 בענדער

פון דער נייעסער און מאדערנסער יודישער, העברעאישער און פוילישער ליטעראטור. — די ביבליאטעק איז טעטיג 3 מאל וואכענטליך (וונטאג, דינסטאג און דאנערשטאג) פון 5—7 אָווענד. נייע לעזער ווערען אנגענומען איז די א. ד. ששה'ז.

וואהלען אין דער יודישע באַנק. קומענדיגען דינסטאג דעם 12-טען ה. ח. קומט פאר אין טאטער, ראָן-מאָיאָשטיי" אַ אלגעמיינע פערזאָנלונג אויף וועלכע פ'וועלען געוועהלט ווע-רען 60 רעפּוזענטאַנטען פאר דער יודישער ספּאָרדזיעלניע. באַנק (פלען דריטער מאָ) פון דער ביבליאטעק ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

די ביבליאטעק איז אין איהר ארט

בטקאנטמאכונג

וונטאג דעם 10-טען סטעטשען 1926 א זיגער איווער אין ערשטער טערמין און 6 א זיגער און. אין צווייטען בעשלוס-פעהיגען טערמין וועט פאָרומען אין לאָקאל פון סוה'ים פערמיין, אין קעלץ (קאַלעניאָווא 19) די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאָנלונג פון דער געו. "לינת הצדק" אין קעלץ מיט פאָרענדען טאָג-אָרדנונג (1) ערעפנונג און וואהלען פון א פאָרווענדען. (2) איבערליינען דעם פראָטאָקאל פון דער לעצטער אויסער-געוועהנליכער אלגעמיינע פערזאָנלונג. (3) בעריכט פון דער טעטיגקייט פאר'ן יאָר 1925 (4) בעריכט פון דער רעוויזאָן-קאָמיטע (5) בעשטעטיגונג פון בודזשעט אויפ'ן יאָר 1926 (6) וואהלען פון אַנייע פערזאָנלונג. בעמערקונג: לויט סטאַטוט קאָנען אויף דער אלגעמיינער פערזאָנלונג בעטראַכט ווערען גער'ן פארשלאָגן, וועלכע זענען פאָרגעשטעלט געוואָרען דער פערזאָנלונג וועגנסטע'ס 14 טעג פאר דער אלגעמיינער פערזאָנלונג.

צו דער האַכקייט פון אונזער הערענס געליבטען פריינד'ס ערשט קינד חנה'לע מיט יצחק לעבנער ווינטשען מיר א גליקליכע צוקונפט זאָל זייער לעבענס וועג פערשפרייט זיין מיט בלומען און צופרידענהייט.

בנימין האַכמאָן מיט זיין כאַמיליע אין גאָלדע האַכמאָן מיט איהר מאַן.

Towarzystwo Ubezpieczeń „ZJEDNOCZENIE”

S p. A k c.

Dyrekcja w Warszawie ul. Aleje Ujazdowskie № 47 tel. 275-00, 306-40.

Przyjmuje ubezpieczenia od ognia i kradzieży

Wszelkich informacji w powyższych sprawach udziela Generalna Reprezentacja w Radomiu u p. Jakóba Hellera

Jednocześnie nadmieniamy, że niezależnie od naszej bezpośredniej odpowiedzialności za wszystkie bieżące ubezpieczenia, ponoszą również odpowiedzialność niżej wymienione zagraniczne Towarzystwa Reasekuracyjne, które są między innymi największymi i najsilniejszymi Towarzystwami Ubezpieczeń w Europie:

- 1) „Münchner Rickversicherung” Monachium
- 2) „Prudentia” Zurich
- 3) „Basler Rickversicherung” Basel
- 4) „Great Western” Chikago
- 5) „Skandinavia” Kopenhagen
- 6) „Russisk Skandinavia” Kopenhagen

Kino „ODEON” w Radomiu.

Do 10 stycznia włącznie zostaje wyświetlany największy film

reżys. Cecila B. de Millea p. t.

ZŁOTE ŁOŻE

w rolach głównych: Rod la Rogue i Vera Reinold

Teatr „ROZMAITOSCI” w Radomiu.

W sobotę dnia 16 i w niedzielę dnia 17-go stycznia 1926. o godz. 8.15

Warszawska Operetka „Nowości” na czele uroczą gwiazdą sceny polskiej

Lucyna Mesal

czarująca odtwórczyni roli Nadi w operetce Ernesta Marischki p. t. ORLOW

przekład Juljana Tuwima, muzyka Bruno Granichstaedten. akt 1-szy, w fabryce samochodów „Walsh and Jefferson.”

Akt 2-gi w parku Walsha. Akt 3-ci w garderobie i na Variete „Alhama” Dalszą obsadę tej arcyciekawej nowości stanowią:

Józef Redo

bezkonkurencyjny amant bohater operetki warszawskiej: Pola Milewska, Józef Sendek, Henryk Machrzycki, Tadeusz Wołowski,

Mieczysław Downunt, Józef Winiąski, i inne. Reżyser: JÓZEF REDO. Kapelmistrz Stanisław Nawrot.

Bilety już do nabycia w kasie zamawiań Hurtownia Tytoniowa w. p. Tomanka ul. Lubelska 40 a w dniu przedstawień w kasie teatru od godz. 6-jej wieczorem

די נייעסער און מאדערנסער ליטעראטור פאָרומען ביי ששה'ז. ראדאם לובעלסקא 25 מעלדעט:

Kino „CORSO” w Radomiu.

Od 7-go do 10-go Stycznia r. b.

600.000 franków miesięcznie

w roli głównej: Mikołaj Koclin.

Od poniedziałku: WAMPIRY WARSZAWY

די האאפעראטיווע האנדווערקער

באָנק אין ראדאם, לובלינער 23.

פיהרט אויס אלע באַנק — אָפּעראציעס.

נעמט אָן אינקאסאָ איבערווייזונגען,

וועלכע ווערען אויסגעצאהלט אין דעם זעלבן טאג.

די פערצינגטע ביבליאטעק ביי דער ציוניסטישער

ארגאניזאציע אין ראדאם.

מעלדעט אַז פון דעם 1-טען סטעטשען 1926 זענען אָפּגעשטילט געווארען פון דער פער. ביבליאטעק די ביכער, וואס געהערען צום „השומר-הצעיר” אלע לעזער ווערען דעריבער געבעטען צו שוישען די ביכער העכסטענס ביזן 15 סטעטשען ד. י.